

VASTUTSÜKLILISE KAPITALIPUHVRI MÄÄR

EESTI PANGA HINNANG VASTUTSÜKLILISE KAPITALIPUHVRI MÄÄRALE (II KVARTAL 2020)¹

Eesti Panga juhatus kiitis 17. juunil 2020 heaks vastutsüklilise kapitalipuhvri määra säilitamise 0% tasemel.

- Kohaldatav vastutsüklilise kapitalipuhvri määr: **0%**
- Standardne võla ja SKP suhtarv: **108%**; selle kõrvalekalle pikaajalisest trendist: **-15 protsendipunkti**
- Puhvri arvutuslik määr: **0%**
- **Puhvri määra põhjendus:** arvestades COVID-19 pandeemiaga kaasnevat ulatuslikku negatiivset mõju Eesti majandusele ja pangandussektorile, peab Eesti Pank sobivaks hoida pankadele kohaldatavat vastutsüklilise kapitalipuhvri määra 0% tasemel. Ebakindluse järsk suurenemine on laenamist vähendanud ning laenusaaajate maksevõime vähenemise tõttu on tõenäoline, et laenukahjumid suurenevad. Sellises olukorras ei pea Eesti Pank praegu tõenäoliseks, et kapitalipuhvri määra selle aasta jooksul tõstetakse.

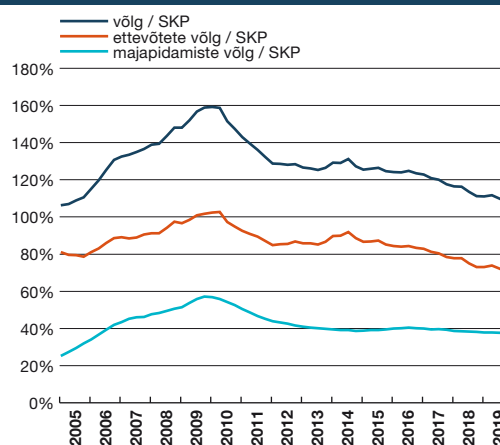
Enne COVID-19 pandeemia majandusmõjude avaldumist jätkus Eestis võlakoormuse vähenemine ning võlakasv jäi alla nii jooksvale kui ka pikaajalisele SKP kasvule. Võla ja SKP suhtarv langes 2019. aasta neljanda kvartali lõpus 108%ni (vt joonis 1). Reaalsektori võla aastakasv ulatus neljandas kvartalis 4,6%ni. Sh kasvas ettevõtete võlg aastaga 3,7% ja majapidamiste oma 6,3%.

Alates märtsi keskel kehtestatud eriolukorras on laenuaktiivsus Eestis märkimisväärselt vähenenud. Reaalsektori pangalaenude portfelli aastakasv alanes 2020. aasta aprilli lõpuks 2,3%ni² (vt joonis 2). Enim on mõjutanud laenukasvu kahanemist ettevõtete laenuportfell, mis vähenes aprillis aastatagusega võrreldes 1,2%³ ja majapidamiste muude laenuportfell, mille aastakasv kukkus aprilli lõpuks 2,3%ni (aasta tagasi oli kasv 10%). Majapidamiste eluasemelaenuportfelli aastakasv aeglustus märksa vähem ning oli aprilli lõpus 6,7% (aasta tagasi 7,2%).

Laenuaktiivsuse langus on kõige selgemalt näha uute laenu mahu vähenemises. Uusi laene väljastati vähem juba märtsis, aga eriti järsk oli kukkumine aprillis. Aprillis võtsid ettevõtted ligi 30% vähem laene kui aasta tagasi ning majapidamised 33% vähem. Suurim käibelangus on toimunud tarbimislaenudes. Uute autoliisingute käive kahanes märtsis 21% ja aprillis lausa 66%. Arvelduslaenude ja krediitkaartide käive langes aprillis aastatagusega võrreldes kolmandiku võrra.

Suurenenud ebakindlus kajastub ka eluasemeturul, kus tehingute arv on märkimisväärselt vähenenud. Märtsis tehti tehinguid korteritega 8% vähem kui eelmisel aastal ning aprillis langes tehingute arv aastavõrdluses 44% (vt joonis 3). Samas ei ole kriis keskmisele kinnisvarahinnale olulist mõju

Joonis 1. Reaalsektori võlakoormus

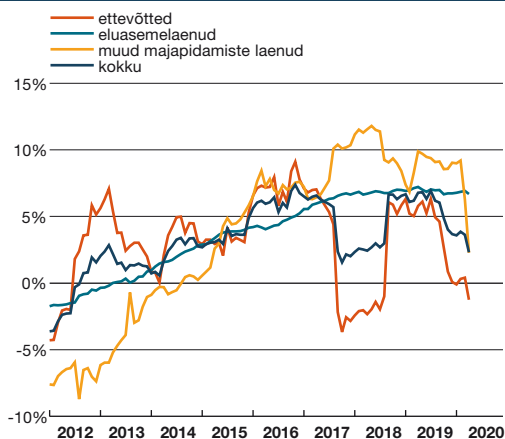
Allikad: statistikaamet, Eesti Pank.

¹ Hindamise meetodikat on lähemalt kirjeldatud Eesti Panga väljaandes „Vastutsükliline kapitalipuhver. Puhvri määra kehtestamise põhimõtted ja indikaatorid“, oktoober 2015.

² 2019. aasta sügisel viidi mõne Eestis tegevuse lõpetanud välismaise panga filiaali osade laenude teenindamine Eesti pangandussektorist välja. Seda arvestamata oleks laenuportfelli aastakasv olnud 4,2%.

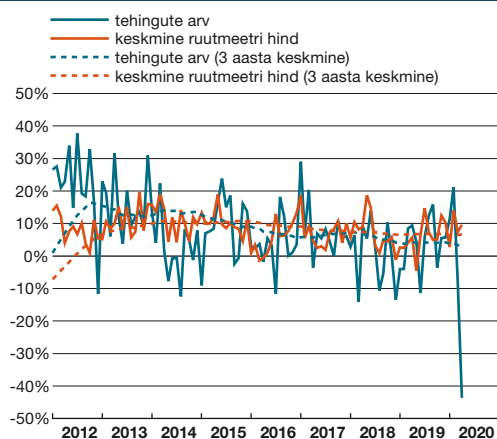
³ Arvestamata laenuportfelli väljaviimist Eestist oleks ettevõtete laenuportfelli aastakasv olnud 2,6%.

Joonis 2. Eesti ettevõtete ja majapidamiste laenu- ja liisinguportfelli aastakasv

Allikas: Eesti Pank.

Joonis 3. Korterite keskmise hinna ja tehingute arvu aastakasv

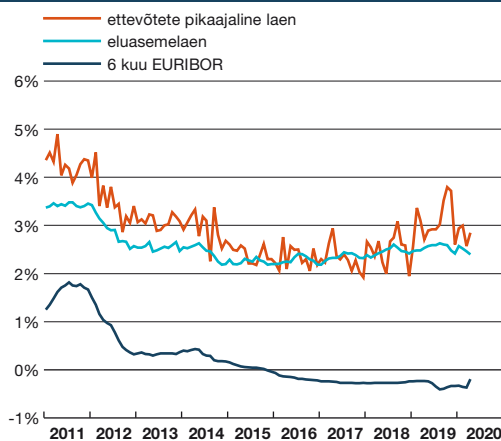

Allikas: maa-amet.

avaldanud. Aprillis oli tehingute keskmine hind ligi 10% kõrgem kui aasta tagasi. Kinnisvarahindade kasvu veab endiselt uemate korterite hinnakasv, mis ulatus aprillis pea 14%ni aastas. Vanemate (enne 2016. aastat ehitatud) korterite hinnad aga aprillis eelmise aastaga võrreldes langesid (3%).

Pangad on uute laenude andmisel muutunud konservatiivsemaks ja valivad kliente hoolikamalt. Märtsikuisse pankade laenutegevuse uuringu järgi karmistasid pangad esimeses kvartalis nii laenustandardeid kui ka -tingimusi. Samas pole ettevõtete ega majapidamiste eluasemelaenu uute laenude keskmine intressimäär tõusnud, vaid on võrreldes 2019. aasta lõpuga isegi veidi alanenud (vt joonis 4). Kuna kriisiolukorras väljastatakse uusi laene tugevama finantsseisuga klientidele, ei näita keskmise intressimäära langus siiski intressimarginaalide leevendamist.

Joonis 4. Eluasemelaenu ja ettevõtete pikaajaliste laenude kaalutud keskmine intressimäär

Allikad: Euroopa Keskpang, Eesti Pank.

Kokkuvõttes ei pea Eesti Pank praegu vajalikuks vastutsüklilise kapitalipuhvri määra muuta. Hinnang lähtub sellest, et enne COVID-19 kriisi puhkemist oli reaalsektori võla kasvukiirus endiselt aeglasem nii jooksva aasta kui ka pikaajalise keskmise nominaalsest majanduskasvust. Pandeemia leviku ja selle tõkestamisega seotud majanduskahjude tõttu on suurenenud ebakindlus, mis kahandab oluliselt laenuaktiivsust. Samuti on laenusaajate maksevõime vähenemise tõttu tõenäoline, et laenukahjumid suurenevad. Seepärast peab Eesti Pank praegu sobivaks hoida pankadele kohaldatav vastutsüklilise kapitalipuhvri määr 0% tasemel. Ka ettevaates ei pea Eesti Pank praegu tõenäoliseks, et puhvrimäär selle aasta jooksul tõstetakse.